

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 57 0 Ps 123451 21 Rev
Banjaluka, 13.04.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca MH ERS MP a.d. T., ZP H.N.D. a.d. V., zastupan u revizionom postupku po punomoćniku A.O., advokatu iz B., protiv tužene B.S. a.d. B.L. u stečaju, zastupana po punomoćniku M.R., advokatu iz B., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123451 20 Pž od 16.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 13.04.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123451 17 Ps od 15.11.2018. godine utvrđeno je da se priznato potraživanje tužioca MH ERS MP a.d. T., ZP H.N.D. a.d. V. kao stečajnog povjerioca u iznosu od 5.350.324,38 KM razvrstava u peti isplatni red, što je tužena dužna priznati i trpjeti, te se ova činjenica ima unijeti u tabelu prijavljenih potraživanja (stav I izreke).

Stavom II izreke, tužena je obavezana da tužiocu isplati iznos od 25.990,40 KM na ime naknade troškova parničnog postupka, u roku od trideset (30) dana od dana prijema prepisa presude, dok je zahtjev tužioca za naknadu troškova postupka u preostalom dijelu u pogledu iznosa od 5.017,80 KM odbijen kao neosnovan.

Stavom III, obavezan je tužilac da tuženoj u roku od trideset (30) dana od dana prijema prepisa ove presude isplati iznos od 1.532,70 KM na ime naknade troškova na ime pristupa punomoćnika iz reda advokata na neodržano ročište dana 19.4.2018. godine sa paušalom i PDV-om, kao i odsustva iz kancelarije radi prisustva na tom ročištu sa PDV-om, dok je u prestalom dijelu u pogledu iznosa od 12.287,30 KM zahtjev tužene za naknadu troškova parničnog postupka odbijen.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123451 20 Pž od 16.11.2020. godine, žalba tužene je uvažena, presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123451 17 Ps od 15.11.2018. godine u pobijanom dijelu (utvrđujućem dijelu iz stava I, dosuđujućem koji se odnosi na troškove postupka iz stava II izreke i odbijajućem dijelu

troškova postupka iz stava III izreke), preinačena tako da je tužbeni zahtjev kojim je traženo da se potraživanje tužioca MH ERS MP a.d. T., ZP H.N.D. a.d. V. kao stečajnog povjerioca u iznosu od 5.350.324,38 KM razvrsta u peti isplatni red i da se izuzme iz suspendovanog reda naplate i da se u tom pravcu izmijeni tabela potraživanja, kao i zahtjev tužioca za naknadu troškova postupka, odbijen, a tužilac obavezan da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 16.674,30 KM u roku od 30 dana sa zakonskom kamatom od dana donošenja presude pa do isplate.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom (čiji sastavni dio je dopuna revizije) drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužioca da se utvrdi da priznato potraživanje tužioca u stečajnom postupku nad tuženom u iznosu od 5.350.324,38 KM treba razvrstati u peti isplatni red (a ne u suspendovani) i da se u tom dijelu izmijeni Tabela prijavljenih potraživanja kao i zahtjev za naknadu troškova postupka.

U provedenom dokaznom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da su tužilac i tužena zaključili veći broj ugovora i aneksa ugovora o deponovanju novčanih sredstava kojim su bile ugovorene osnovne odredbe karakteristične za ovu vrstu pravnog posla; da je nad tuženom otvoren likvidacioni postupak u kome je likvidacioni upravnik priznao prijavljeno potraživanje tužioca u iznosu od 5.350.324,38 KM a preko tog iznosa (prijavljeno 5.400.327,42 KM) je osporeno jer je iznos od 50.000,00 KM isplaćen tužiocu kao osigurani depozit; da je nad tuženom otvoren i stečajni postupak 04.04.2017. godine u kome je tužilac prijavio potraživanja u istom iznosu od 5.350.324,38 KM koja su na ispitnom ročištu održanom dana 22.6.2017. godine priznata u cjelini te svrstana u peti „suspendovani“ isplatni red (u smislu odredbe iz člana 269. stav 3. i 5. Zakona o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 4/17, dalje: ZB RS); da iz sadržaja izvještaja iz knjige akcionara broj ... od 03.02.2014. godine sa izvještajem knjige akcionara i tabelom na dan 31.01.2014. godine proizilazi da učešće u kapitalu, odnosno učešće sa pravom glasa kod tužene prema ovom dokumentu imaju: Akcijski fond 49,9999 %, Fond za restituciju RS a.d. B.L. ima 24,9999 % učešća u kapitalu odnosno 20,8359 % učešća sa pravom glasa, Garantni fond RS 17,13 % učešća u kapitalu odnosno 19,9874 % učešća sa pravom glasa, Fond za razvoj i zapošljavanje RS a.d. B.L. učešće u kapitalu 7,81 % odnosno 9,11 učešće sa pravom glasa, te još tri akcionara sa učešćem kapitala i učešćem sa pravom glasa u procentima manjim od 0,031 %; da iz sadržaja aktuelnog izvoda iz sudskog registra Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 062-0 –Reg-Z-16-000827 od 26.10.2016. godine proizilazi da Republika Srpska ima učešće od 100% u kapitalu MH ERS MP a.d. T., te da je lice B.M. u sudskom registru bila upisana kao v.d. zamjenika generalnog direktora ovog društva; da je B.M. istovremeno bila upisana u Registru poslovnih subjekata kao v.d. zamjenika generalnog direktora Mješovitog holdinga ERS - MP Akcionarsko društvo T. i da je bila imenovana i za člana nadzornog odbora tužene;

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da iako je bilo nesporno a i pismenim dokazima potvrđeno da je B.M. istovremeno bila upisana u Registru poslovnih subjekata kao v.d. zamjenika generalnog direktora Mješovitog holdinga ERS - MP Akcionarsko društvo T. i da je bila imenovana i za člana nadzornog odbora tužene, takva istovremena pozicija ovog lica ne daje osnov za zaključak da su parnične stranke povezana lica u smislu odredbe člana 2. stav 1. tačka 23. ZB RS, pa kako se ne radi o potraživanju ovog fizičkog lica prema tuženoj, nije bilo osnova da se priznato potraživanje suspenduje do isplate potraživanja povjerilaca koji su po rangu namirenja ispred tužioca, jer i bez obzira na dvojnu funkciju kod tužioca i tužene ne proizilazi zaključak da je B.M. imala direktan uticaj na postupak zaključivanja ugovora tužioca kao zavisnog preduzeća sa drugim licima uključujući i tuženu, jer je ista bila samo jedan od članova nadzornog odbora, pa nije mogla samostalno odlučivati niti je dokazan njen uticaj na poslovanje tužene.

Prvostepeni sud zaključuje da, kako nije postojao drugi osnov na koji je tužena ukazala a koji se ticao tvrdnje da su po drugom osnovu parnične stranke povezana lica, stečajni upravnik nije mogao potraživanje tužioca svrstati u suspendovani red naplate, zbog čega je tužbeni zahtjev usvojen i naložena ispravka tabele prijavljenih potraživanja (da se briše suspenzija isplate).

Drugostepeni sud je žalbu tužene uvažio i presudu Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 123451 17 Ps od 15.11.2018. godine u pobijanom dijelu (utvrđujućem dijelu iz stava I, dosuđujućem koji se odnosi na troškove postupka iz stava II izreke i odbijajućem dijelu troškova postupka iz stava III izreke), preinačio tako što je odbijen tužbeni zahtjev kojim je traženo da se potraživanje tužioca MH ERS MP a.d. T., ZP H.N.D. a.d. V. kao stečajnog povjerioca u iznosu od 5.350.324,38 KM razvrsta u peti isplatni red i da se izuzme iz suspendovanog reda naplate i da se u tom pravcu izmijeni tabela potraživanja, kao i preinačio odluku o naknadi troškova parničnog postupka, temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Obrazložio je da je odredbe člana 269. stav 3. i 5. ZB RS i odredbu člana 2. stav 1. tačka 23. istog zakona, trebalo primijeniti u cjelini, prema doslovnom tekstu i smislu, a ne parcijalno, jer ona govori o povezanim licima i koji su razlozi da se određeni povjerioci svrstaju u redosljed namirenja sa suspendivnim dejstvom, pa da je bez značaja što je stečajni upravnik razloge za suspenziju isplate u okviru petog isplatnog reda, našao u stavu 3. i 5. člana 269. ovog zakona, jer je u Tabeli prijavljenih potraživanja u opisnom dijelu teksta navedeno da se radi o povezanim licima sa Bankom (što znači i fizičkim i pravnim), akcionarima Banke i trećim licima koji su imali uticaja na upravljanje Bankom.

Osim toga, drugostepeni sud zaključuje da među parničnim strankama nije bilo sporno da su parnične stranke povezane po osnovu kapitala, što proizilazi i iz aktuelnog izvoda iz sudskog registra za tužioca u kojem je državni kapital zastupljen sa 100% i iz izvještaja iz knjige akcionara za tuženu sa tabelom na dan 31.01.2014. godine iz kojeg je vidljivo da su većinski akcionari tužene fondovi čiji je osnivač i vlasnik Republika Srpska sa 100 % učešća, pa proizilazi da su parnične stranke povezana lica po osnovu kapitala, što je razlog da se potraživanje tužioca svrsta u peti isplatni red sa suspendovanom isplatom.

Drugostepeni sud ukazuje da je smisao odredbe člana 2. stav 1. tačka 23. ZB RS, kojom se definišu povezana lica u bankarskom poslovanju, u funkciji efikasnog upravljanja rizicima poslovanja i predstavlja jedan od mehanizama za jačanje zaštite korisnika finansijskih usluga, te da je i osnovni cilj zakonskog ograničenja poslovanja sa povezanim licima, po bilo kom osnovu, upravo u tome što banke, kao i druge finansijske organizacije, posluju prema načelu javnog interesa (i njihovo poslovanje je zato i uređeno posebnim zakonom, koji je *lex specialis*) i da je zato normativno regulisana zabrana uticaja ili preventivnog djelovanja u eventualnoj zloupotrebi uticaja od strane povezanih lica po bilo kom osnovu na poslovanje banaka a što, s druge strane, ima opravdanje i u cilju da se na taj način kontroliše izlaganje banaka prekomjernom riziku u poslovanju i da se umanjí rizik stečajnog efekta na druge povjerioce banke, odnosno da se zaštite prava i interesi korisnika usluga koje banka pruža na finansijskom tržištu.

Revizijom tužioca se ne dovodi u pitanje pravilnost pobijane presude.

U konkretnoj parnici nije sporna visina potraživanja tužioca, već što je potraživanje tužioca svrstano u suspendovani red namirenja, jer tužilac smatra da se ne radi o povezanim licima i da nisu postojali razlozi za suspendovanje naplate priznatog potraživanja do izmirenja potraživanja drugih povjerilaca u smislu odredbe člana 269. stav 3. i 5. ZB RS.

Tužilac je stečajni povjerilac tužene, obzirom da na dan otvaranja stečajnog postupka ima neobezbjeđeno potraživanje prema stečajnom dužniku. Kod neobezbjeđenih potraživanja povjerioci su u stečajnom postupku hijerarhijski poredani u isplatne redove, sa načelom međusobne isključivosti redova i načelom srazmjernosti namirenja unutar istog isplatnog reda.

Tužena je banka, pa se saglasno odredbi člana 273. ZB RS, na stečaj banke primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje stečajni postupak, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

ZB RS propisao je (član 279.) da u postupku stečaja banka isplatu obaveza vrši prema redosljedu prioriteta i uslovima isplata u postupku likvidacije banke utvrđenim članom 269. ovog zakona, što znači da su isplatni redovi i način isplate potraživanja određeni ZB RS.

Prema odredbi član 269. stav 1. ZB RS, isplata se vrši prema sljedećem redosljedu prioriteta: obaveze prema osiguranim povjeriocima do vrijednosti njihovog obezbjeđenja (tačka 1), zatim dugovi banke po osnovu zajmova datih banci i drugih troškova banke stvoreni tokom privremene uprave postupaka restrukturiranja, postupka likvidacije ili postupka stečaja banke (tačka 2), potraživanja radnika iz radnog odnosa za poslednjih 12 mjeseci do dana otvaranja likvidacionog postupka kao i po osnovu naknade štete za povrede na radu i članove porodice poginulog radnika na radu (tačka 3), potraživanja Agencija za osiguranje depozita BiH na ime naknade isplaćenih depozita (tačka 4), ostali depoziti i isključeni depoziti u skladu sa propisima kojim se uređuje osiguranje depozita u bankama BiH (tačka 5), potraživanje povjerilaca koja nisu akcionari banke (tačka 6), potraživanja vlasnika subordiniranog duga (tačka 7), potraživanja vlasnika prioriternih akcija (tačka 8) i potraživanje vlasnika običnih akcija (tačka 9). Stavom 3. istog člana propisano da se u postupku stečaja /likvidacije isplata bilo kakvih obaveza banke prema članovima organa upravljanja banke odbora za reviziju, akcionarima banke koji učestvuju sa najmanje 5% u glasačkim pravima odnosno vlasništvu nad kapitalom, povezanim

licima i povezanim bankama, suspenduje sve dok u potpunosti ne budu isplaćene obaveze prema drugim povjeriocima banke.

Odredbom člana 2. stav 1. tačka 23) 1. ZB RS propisano je da su povezana lica fizička i pravna lica koja su međusobno povezana vlasništvom nad kapitalom ili upravljanjem kapitalom sa 20% ili više glasačkih prava ili kapitala ili na drugi način povezana radi postizanja zajedničkih poslovnih ciljeva tako da poslovanje i rezultati poslovanja jednog lica mogu značajno uticati na poslovanje odnosno rezultate poslovanja drugog lica.

Povezanim licima smatraju se i:

1. lica koja su međusobno povezana:

- tako da jedno lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom tačkom, zajedno, posredno ili neposredno, učestvuju u drugom licu,

- tako da u dva lica učešće ima isto lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom tačkom,

- na način propisan zakonom kojim se uređuje poslovanje privrednih društava,

- kao članovi upravnog odbora, uprave, nadzornog odbora i drugih organa u pravnom licu u kojem obavljaju tu funkciju, odnosno u kojem su zaposleni, i članovi porodice tih lica,

2. članovi porodice koji imaju značenje utvrđeno u zakonu kojim se uređuju privredna društva.

Kod činjenice da među parničnim strankama nije sporno da su povezane po osnovu kapitala, što proizlazi i iz aktuelnog izvoda iz sudskog registra za tužioca u kojem je državni kapital zastupljen sa 100% i iz izvještaja iz knjige akcionara za tuženu sa tabelom na dan 31.01.2014. godine iz kojeg je vidljivo da su većinski akcionari tužene fondovi čiji je osnivač i vlasnik Republika Srpska sa 100 % učešća, proizilazi da su parnične stranke povezana lica po osnovu kapitala u smislu odredbe člana 2. stav 1. tačka 23. podtačka 1. alineja 1. i 2. ZB RS, pa pravilno drugostepeni sud zaključuje da je to razlog da se potraživanje tužioca svrsta u peti isplatni red sa suspendovanom isplatom.

Pored toga parnične stranke su povezana lica i zbog činjenice da je B.M. kao v.d. zamjenika generalnog direktora Mješovitog holdinga ERS - MP A.d. T. istovremeno bila imenovana i za člana nadzornog odbora tužene, jer je B.M. kao član nadzornog odbora tužene (bez obzira što je nadzorni odbor kolektivno tijelo) imala poziciju kontrolnog člana prema odredbi člana 31. stav 1. b) Zakona o privrednim društvima Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 i 100/17), budući da nadzorni odbor banke nadgleda poslovanje banke (kako je propisano odredbom člana 63. Zakona o bankama Republike Srpske - „Sl. glasnik RS“, broj odredbi 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/03, koji je bio na snazi u vrijeme kada je obavljala tu funkciju, a i odredbom člana 65. ZB RS), a istovremeno je bila i v.d. zamjenika generalnog direktora Mješovitog holdinga ERS - MP Akcionarsko društvo T., čime su parnične stranke povezana lica i u smislu odredbe člana 2. stav 1. tačka 23 podtačka 1. alineja 3. i 4. ZB RS.

Kada je ova vrsta povezanih lica u pitanju nije potrebno dokazivanje da je zaista i vršen uticaj na postupak zaključivanja ugovora tužioca sa tuženom, niti dokazivanje njenog uticaja na poslovanje tužene, kako pogrešno nalazi prvostepeni sud, već o povezanim licima govori sama pozicija tih lica.

Kod takvog stanja stvari pravilan je zaključak drugostepenog suda da je tužilac stečajni povjerilac čija potraživanja se na osnovu odredbe člana 269. stav 1. tačka 5) i stav 3. ZB RS svrstavaju u 5. suspendovani red, a ne u 5. isplatni red, kako to pogrešno smatra tužilac.

Slijedom navedenog odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić